

LEADER
EESTI

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondades

 SAARTE KOOSTÖÖKOGU

Laevaliinide uuringuanalüüs Saaremaa-Läti suunal Aruanne

KURESSAARES, 19.03.2018

OÜ ARENGURUUM

Aruande esitluse kava

- Töö eesmärgid
- Teostatud tööd
- Potentsiaalsete operaatorite ja laevade kaardistamine
- Liinide teostatavus- ja tasuvusanalüüs
- Riigiabi ja riigihangete kasutamine
- Kokkuvõtte ja ettepanekud edasiseks tegevuseks

Töö eesmärgid

- Lähteülesandes seati uuringu eesmärgiks selgitada välja Saaremaa ja Läti vaheliste laevühenduse erinevate tehniliste lahendite teostatavus ja võrdlev eelistatavus.
- Tehniliste lahendite all on silmas peetud nt Mõntu-Ventspils liini opereerimist RO-PAX (autosid ja reisijaid vedava) parvlaevaga või siis HCS kiirlaevaga, aga ka Roomassaare-Riia liini opereerimist veealuste tiibadega laevaga

Teostatud tööd

Liini toetusvõimaluste selgitamine Lätis

- Riia Vabasadam
 - Linnal on liini vastu huvi
 - Kaaluda ka võimalust ka sõidukite veoks kiirlaevaga, samuti liikumist peatusega Ruhnus
 - Laeva vastuvõtuks tehnilisi probleeme ei näe
 - Linna suhtumine sõltub palju sellest, mis on laevatüüp, kiirus, ühenduse sagedus, hind
- Ventspils Vabasadam
 - Võtmeküsimus on operaaatori leidmine
 - Tähtsaim on saavutada turismivoog
 - Ventspils on valmis liini rahaliselt toetama
 - Jälgida tuleb riigiabi reegleid

Potentsiaalsete operaatorite ja laevade kaardistamine

- Veebiportaalide ja ettevõtete kodulehtede alusel valiti välja 16 välisriikide parvlaevaettevõtet ja viis Eesti ettevõtet.
- Adressaatidest vastas kolm Eesti ettevõtet: TS Laevad OÜ, Saaremaa Laevakompanii AS ja AS Kihnu Veeteed. Lisaks ilmutas huvi Tallinn-Helsingi liinil kiirlaevühendust kavandav ettevõte - Sea Wolf Express OÜ.

- **Mõntu-Ventspils** liini teenindamiseks pakub AS Kihnu Veeteed parvlaeva Reet

TS Laevad OÜ kavatses

esialgu pakkuda parvlaeva Regula, kuid loobus sellest peale läbiviidud ekspertiisi, pidades rahvusvahelise liini teenindamiseks vajalike nõuete täitmiseks möödapääsmatuid täiendavaid investeeringuid ebaotstarbekaks.

- **Roomassaare-Riia** liini teenindamiseks kavatses AS Kihnu Veeteed pakkuda kiirkatamaraani,

mis aga pole käesoleval ajal enam kättesaadav.

Sea

Wolf Express OÜ pakub selle liini teenindamiseks veealuste tiibadega laeva A-902

Seega on hetkel nii Mõntu-Ventspils kui Roomassaare-Riia liini jaoks teada kummalegi üks potentsiaalne operaator.

Mõntu-Ventspilsliin: AS Kihnu Veeteed

- P/L Reet
- Ehitatud 1971
- Reisijaid 150
- Sõiduautosid 20
- Kiirus 12 sõlme
- Sõiduaeg 5 tundi

Roomassaare-Riia liin: Sea Wolf Express OÜ

A-902 tiibur

- Kiirus 40 sõlme
- Sõiduaeg 2,5 tundi
- 25 reisijat

EP-15 ekranoplaan

- Kiirus 100 sõlme
- Sõiduaeg 1 tund
- 15 reisijat

- Ettevõtte põhiuvi on 2019. aastal Tallinn-Helsingi ekranoplaani liini avamine
- Roomassaare-Riia liinil alustada 2018. aastal liini testimist ja turu tundmaõppimist tiiburiga
- Positiivse tulemuse korral regulaarliiklus 2019. a.
- Kavas 2-3 reisi päevas arvestades ka Riia lennujaama graafikuid

Tasuvusanalüüsi eeldused

- Hooaja pikkuseks on arvestatud viis kuud (mai – september)
- Ülesõite (edasi-tagasi) on arvestatud seitse korda ehk 14 väljumist nädalas.
- Arvestades reaalseid võimalusi liinile sobiva laeva hankimisel on ülesõidu ajaks arvestatud viis tundi, millega tõenäoliselt kaasneb potentsiaalsete reisijate huvi langus.
- Reisijapileti keskmiseks hinnaks on 25 eurot/suund ja sõiduautodel 30 eurot/suund.
- Võimalikke muid tulusid mis sõltuvad operaatori konkreetsest ärimudelitest (tellimusreisid, pardateenused, lisateenused koostöös partneritega jt) ei ole arvestatud
- Kulude arvestuse aluseks on potentsiaalse operaatori ja sadamavaldajate hinnangud. Laeva-, kütuse-, töøjõu- ja muude kulude arvestamisel on silmas peetud parvlaeva Reet. Laeva- ja kütusekulu aastaseks kasvuks on analüüsis hinnatud 2% ning töøjõukulude kasvuks 3% aastas kogu analüüsiperioodi vältel.
- Operaatori oodatavaks müügitulu puhasrentaabluseks hinnatud 10%.

Tasuvusanalüüsi eeldused: Optimistlik variant

- Esimesel hooajal on reisijate arv sarnane 2005-2008. aasta keskmisele reisijate arvule ehk 15 000 reisijat. Järgneval kahel aastal on prognoositud kasvuks vastavalt 15% ja 10%. Alates 2022. aastast on prognoositud stabiilne 5% kasv.
- Autode arv esimesel hooajal on prognoosi kohaselt 3000, mis vastab umbkaudu 2005-2008. aasta keskmisele näitajale. Autode arvu kasvu on prognoositud sarnaselt reisijate arvu prognoosile

Mõntu-Ventspilsliini teostatavus- ja tasuvusanalüüs: Optimistlik variant

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tulud (tuh. eur)								
Reisijate vedu	375	431	474	498	523	549	577	605
Autode vedu	90	104	114	120	126	132	138	145
Tulud kokku	465	535	588	618	649	681	715	751
Kulud (tuh. eur)								
Laeva- ja kütusekulud	250	255	260	265	271	276	282	287
Sadamatasud	83	83	83	83	83	83	83	83
Tööjõu kulu	170	175	180	186	191	197	203	209
Turunduskulud	20	20	20	20	20	20	20	20
Veeteetasud	10	10	10	10	10	10	10	10
Intressid, kindlustus- jm finants- kulud	9	9	9	9	9	9	9	9
Muud tegevuskulud	54	54	54	54	54	54	54	54
Kulud kokku	596	606	616	627	638	649	661	672
Puhaskasum/-kahjum	-131	-71	-28	-9	11	32	54	78
Finantstoetus (kahjum + oodatav puhaskasumi marginaal)	178	125	87	71	54	36	17	-

Tulud Saaremaale: Optimistlik variant

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Turistide arv	11 813	13 585	14 943	15 691	16 475	17 299	18 164	19 072
Sh. välisturiste	7 678	8 830	9 713	10 198	10 708	11 244	11 806	12 396
Sh. siseturiste	4 135	4 755	5 231	5 492	5 767	6 055	6 358	6 676
Tulu välisturistidelt (tuh. eur)	1 781	2 048	2 253	2 366	2 484	2 609	2 739	2 876
Tulu siseturistidelt (tuh. eur)	480	552	607	637	669	702	738	774
Tulu kokku (tuh. eur)	2 261	2 600	2 860	3 003	3 153	3 311	3 476	3 650

Tasuvusanalüüsi eeldused: Konservatiivne variant

- Esimesel hooajal on reisijate arv 60% perioodi 2005-2008 aasta keskmisest reisijate arvust ehk 9 000 reisijat. Tagasihoidlik prognoos arvestab laeva võimalike ebamugavuste ja reisi pikema kestvuse (viis tundi) mõjudega. Teisel tegevusaastal on prognoositud kasvuks 20%, kolmandal-neljandal aastal 15% ja alates 2023. aastast on prognoositud stabiilne 3% reisijate arvu kasv.
- Üleveetavate autode arvu prognoosiks esimesel aastal on konservatiivse variandi puhul 1800 mis on samas proportsioonis reisijate arvuga nagu ka optimistliku variandi puhul.

Mõntu-Ventspils liini teostatavus- ja tasuvusanalüüs: Konservatiivne variant

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Tulud (tuh. eur)								
Reisijate vedu	225	270	311	357	368	379	390	402
Autode vedu	54	65	75	86	88	91	94	96
Tulud kokku	279	335	385	443	456	470	484	498
Kulud (tuh. eur)								
Laeva- ja kütusekulud	250	255	260	265	271	276	282	287
Sadamatasud	83	83	83	83	83	83	83	83
Tööjõu kulu	170	175	180	186	191	197	203	209
Turunduskulud	20	20	20	20	20	20	20	20
Veeteetasud	10	10	10	10	10	10	10	10
Intressid, kindlustus- jm finants- kulud	9	9	9	9	9	9	9	9
Muud tegevuskulud	54	54	54	54	54	54	54	54
Kulud kokku	596	606	616	627	638	649	661	672
Puhaskasum/-kahjum	-317	-271	-231	-184	-182	-179	-177	-174
Finantstoetus (kahjum + oodatav puhaskasumi marginaal)	345	305	270	229	227	226	225	224

Tulud Saaremaale: Konservatiivne variant

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Turistide arv	7 088	8 151	8 966	9 415	9 885	10 380	10 899	11 444
Sh. välisturiste	4 607	5 298	5 828	6 119	6 425	6 746	7 084	7 438
Sh. Siseturiste	2 481	2 853	3 138	3 295	3 460	3 633	3 815	4 006
Tulu välisturistidelt (tuh. eur)	1 069	1 229	1 352	1 420	1 491	1 565	1 643	1 726
Tulu siseturistidelt (tuh. eur)	288	331	364	382	401	421	443	465
Tulu kokku (tuh. eur)	1 357	1 560	1 716	1 802	1 892	1 987	2 086	2 190

Riigiabi ja riigihangete kasutamine

- Lähimereveo riigiabi jaoks tuleb taotleda Euroopa komisjoni luba ja sellel on järgmised piirangud:
 - abi tohib anda vaid kolmeks aastaks ja pärast seda peab liin olema äriiselt tasuv;
 - ei saa toetada rohkem kui 30% tegevuskuludest või 10% investeringust varustuse ostmiseks;
 - teenuse osutaja, kellele abi antakse, tuleb leida hankemenetlusega.
- Lähimereveo riigiabi rakendamine Mõntu-Ventspils liinile on problemaatiline. Lihtsam lahendus paistab olevat riigihange.
- Kui riik või kohalik omavalitsus ostab teenuseid, järgides konkureerivat, läbipaistvat, piisavalt hästi avalikustatud, mittediskrimineerivat ja tingimusteta hankemenetlust, mis on kooskõlas EL toimimise lepingu riigihankepõhimõtetega võib eeldada, et tehing vastab turutingimustele ja seetõttu ei saa teenuse osutaja eelist. Sel juhul ei oleks parvlaevühenduse finantseerimine riigiabi

Kokkuvõte (SWOT)

Tugevused	Võimalused
<ul style="list-style-type: none">• Kogukondade, turismiarendajate ja avaliku sektori toetus.• Kuressaare ja Ventspils on turismimagnetid.• Sise- ja välisturismi kasv.• Balti regiooni elanike sissetulekute kasv.	<ul style="list-style-type: none">• Uue, elujõulise ärimudeli rakendamine kus märksõnadeks on:<ul style="list-style-type: none">○ koostöö (turismifirmad, suurürituste korraldajad, majutusasutused ja spaad, Riia lennujaam, sadamad jne);○ turu arendus hooajavälisel ajal (nt. jõulureisid, tellimusreisid Gotlandile, pulmad, juubelid, kontoripeod, loodusreisid, klubilised rühmad ...);○ uudsed teenused ja „fun“ laeva pardal + ülikiire internet.• Motiveeritud ja pikaajalise operaatori leidmine või uue (munitsipaal?)ettevõtte asutamine.
Nõrkused	Ohud
<ul style="list-style-type: none">• Laevaliinide hooajalisus (maksimaalselt 5 kuud, sh. 3 kuud täisnõudlust) teeb keeruliseks majandusliku tasuvuse saavutamise.• Madala turupotentsiaali tõttu on liin võimaliku operaatori äris pigem kõrvaltegevuseks kui prioriteediks.• Puudub praktikas järeleproovitud ärimudel, mis arvestaks olemasolevate piirangutega ja oleks isetasuv.	<ul style="list-style-type: none">• Operaator ei ole valmis võtma investeeringute riske ega huvitu teenuste arendamisest.• Laevaliini opereerimine lõpeb koos toetuste lõppemisega kuna liin ei osutu majanduslikult tasuvaks.• Reisiks kuluv aeg ja kättesaadavate teenuste iseloom/kvaliteet ei ole klientidele atraktiivsed.

Ettepanekud edasiseks tegevuseks

Mõntu-Ventspils liin

- Saaremaa vallal koostöös Ventspils linnaga otsustada võimalikult kiiresti otstarbekus riigihanke läbiviimiseks Mõntu-Ventspils liinile.
- Kuulutada hange välja läbi hiljemalt 2018. aasta sügisel.
- Pikaajalise perspektiivi pakkumiseks pakkujale on sobiv teha hange kolmeks aastaks optsiooniga selle pikendamiseks.
- Pakkujale on soovitatav seada tingimused äriplaanile, sh pakutavate teenuste iseloomule, kvaliteedile ja nende arendamisele. Samas on vaja jätta operaatorile võimalused käibe ja kasumi kasvatamiseks.
- Juhul kui hange ebaõnnestub või selle täitmise tulemused ei õigusta ootusi on üheks edasimineku võimaluseks riigihanke kasutamise kõrval kaaluda koos Ventspils linnaga omavalitsuste osalusel uue operaatorettevõtte moodustamise vajadust ja otstarbekust.

Roomassaare-Riia liin

- Võimaluste piires kaasa aidata potentsiaalsele operaatorile, kelleks praegu on Seawolf Express OÜ, liini testimisel ja käivitamisel (nt kohaliku transpordi korraldamine, kohandused sadamas, turundus, koordineerimine turismisektoriga jm.)
- Juhul kui liin ei käivitu turutingimustel 2019. aasta suveperioodil, minna (võimalusel koostöös Riia linnaga), vähempakkumise riigihankele 2020. ja järgneva paari aasta vedude osas.

Umeå-Vaasa laevaliin Wasaline

- Laeväihendus alates 1947 erinevate omanike ja firmanimede all. Alates 1989 Silja Line all
- 1999 kaotati tax free kaubandus EL liinidel. Umea-Vaasa liin sattus raskustesse.
- 1999 sügisel tegid Rootsi ja Soome valitsused otsused toetada liini aastaringset toimimist 2 aastat avalikest rahastusallikatest. Toetuse suurus oli 6,7 mln eurot.
- 2000 aastal Teatas Silja Line laevaliini sulgemisest.
- 2 mln eurot avalikku raha jäi kasutamata ja korraldati hange, kus pakkumise tegid Botnia Link, Nordic Jet Line ja RG Line. RG Line läks 2011 pankrotti.
- 2013 aastal asutasid Vaasa ja Umeå üheskoos laevafirma NLC Ferry ja hangiti M/S Wasa Express (ehitatud 1981, 850 reisijat, 450 autot).
- 2014 sõlmiti koostööleping Stena Linega ja kattis transpordiahela Umeå-Vaasa lõiku.
- 2014 avalik riigihange kolmeks aastaks mahuga 1,5 MEUR. Hankija Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, leping pikendatud 2020. aasta lõpuni. Tasuvad võrdsetes osades Vaasa ja Umeå.
- 2015 aastal 168 557 reisijat ja 14 143 ühikut kaupa

Täname tähelepanu eest!

